

Mesterbrev

Postboks 5145, 0302 Oslo

Riksantikvaren – Direktoratet for kulturminneforvaltning
Dronningensgate 14
Pb. 1483 Vika
0116 Oslo

Deres referanse: 24/01186-01.

Dato: 13.06.2024

Høringsinnspill fra Mesterbrevnemnda: Utkast til Riksantikvarens håndverkstrategi

Vi viser til vårt innspill 03.01.2024, angående rammeverket for Riksantikvarens håndverksstrategi. I vår uttalelse ga vi en kort beskrivelse av mesterkvalifikasjonen, en formell høyere yrkesfaglig lederkvalifikasjon, og hvordan denne kan være et viktig bidrag i håndverksstrategien når det gjelder å styrke kompetansen innen tradisjonelt håndverk.

Mesterbrevnemnda ønsker å kommentere følgende punkter i Riksantikvarens håndverkstrategi:

- Strategisk satsing 1, målsetting nr. 3 og nr. 4
- Strategisk satsing 2, målsetting nr. 3
- Strategisk satsing 3, målsetting nr. 1

Strategisk satsing 1, nr. 3: Mulighetene for opplæring og fordypning i tradisjonelt håndverk i videregående skole og i lærlingordningen utnyttes bedre

Med sin tilhørighet i Nærings- og fiskeridepartementet og som et næringspolitisk virkemiddel, er mesterbrevordningen egnet som virkemiddel i kulturpolitikken for verneverdige håndverksfag.

I høringen står det at mangel på relevante bedrifter med læreplasser er en utfordring for lærlinger som ønsker å velge tradisjonelle håndverksfag. Det inngår i en mesters kompetanse å ha ansvar for opplæring og faglig utvikling av lærlinger og svenner. Dette bidrar til rekruttering i alle fag som er omfattet av mesterbrevordningen, noe som etterlyses i strategien. En utredning gjennomført for Mesterbrevnemnda, viser at mesterbedrifter tar inn langt flere lærlinger enn andre bedrifter, for eksempel i tradisjonshåndverksfag som tømmer, murer og malerfaget.

Mesterbrevordningen omfatter mange av de verneverdige tradisjonshåndverksfagene (jf. utdanningsdirektoratets oversikt over slike fag) som ligger i utdanningsprogrammet håndverk, design og produktutvikling. Det er til sammen ca. 200 aktive mestere fordelt på de 18 mesterfagene som ligger i dette utdanningsprogrammet. Mange av mesterne driver mesterbedrifter i faget og kan være lærebedrifter. Til orientering følger en oversikt over alle fag som er omfattet av mesterbrevordningen.

Mesterbrev

Postboks 5145, 0302 Oslo

Strategisk satsing 1, nr. 4: Høyere yrkesfaglig utdanning og høyere utdanning innen håndverksfag er videreutviklet, tilpasset markedets behov og har styrket kapasitet

I utkastet til Riksantikvarens håndverksstrategi står det at faglig fordypning og kunnskapsutvikling ivaretas gjennom høyere utdanning ved universiteter, høyskoler og fagskoler. Her nevnes ikke mesterkvalifikasjonen som en aktuell kvalifikasjon.

Mesterkvalifikasjonen er hjemlet i Lov om mesterbrev i håndverk og annen næring og er, som nevnt ovenfor, underlagt Nærings- og fiskeridepartementet. Dette innebærer at kvalifikasjonen per i dag ikke er innplassert i Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring (NKR), da man i det norske rammeverket har valgt å kun innplassere *utdanninger* som er definert å tilhøre det offentlige utdanningssystemet, og ikke *kvalifikasjoner*, slik mange europeiske land har gjort, eksempelvis Tyskland og Østerrike m.fl.

Mesterkvalifikasjonen består av fag-/svennebrev i et mesterfag, mesterutdanning og minimum to års relevant og allsidig praksis i faget etter fag-/svennebrev.

Mesterkvalifikasjonens innhold og nivå fremkommer i studieplanene for det enkelte mesterfag og beskrives i læringsutbytter tilsvarende nivå 6 i NKR. Kvalifikasjonen ligger på et høyt faglig nivå, og kompetansen til en mester, for eksempel i byggfag, kan sammenliknes med kompetansen til en fagskoleingeniør, men med en spissere vinkling inn mot det enkelte mesterfag og med et bredere lederperspektiv. Mesterutdanningen er i større grad en etablerer- og lederutdanning skreddersydd for håndverkere som ønsker å bli værende i faget sitt, i en faglig utøvende lederrolle, dvs. både som eier og-/eller daglig leder i bedriften og utøvende i faget. I tillegg til kompetansen som tilegnes i mesterutdanningen, er det forskriftsfestet krav om praksis etter avlagt fag-/svenneprøve før tildeling av mesterbrev. Den erfaringsbaserte kunnskapen, opparbeidet som utøver i eget fag, er en svært viktig del av mesterkvalifikasjonen. Dette gjenspeiles også i at det er mulig å tildele mesterbrev på bakgrunn av realkompetanse, der kvalifikasjonen i sin helhet bygger på erfaringsbasert kompetanse opparbeidet etter fag-/svennebrev. Realkompetansevurderingen er regulert i egen forskrift.

I utkastet til Riksantikvarens håndverksstrategi er et av målene å rekruttere flere etablerte håndverkere til etter- og videreutdanning ved fagskoler, universitet og høyskoler. Av årsaker nevnt ovenfor bør også mesterbrevordningen være et svært aktuelt virkemiddel. Mesterutdanningen er spesielt tilrettelagt for å kombineres med full jobb, og mesterkvalifikasjonen bør således inngå i målet om å rekruttere flere etablerte håndverkere til etter- og videreutdanning som skal være "praktisk og økonomisk mulig å delta på for håndverkere som er i full jobb", slik det fremgår i strategien.

Mesterkvalifikasjonen styres gjennom offentlige, nasjonale studieplaner for hvert enkelt mesterfag. Studieplanene utvikles og holdes oppdatert i tett samarbeid med fagenes bransjer og parter. De kontinuerlige oppdateringene knyttet til endringer i regelverk, bransjeutviklede normer og standarder, gir kvalifikasjonen sitt særpreg. Til forskjell fra i utdanningsystemet, fastsettes studieplanene av partene i arbeidslivet gjennom vedtak i Mesterbrevnemnda og holdes løpende oppdatert.

Mestere har allerede i dag kompetanse når det gjelder arbeid med fredete og verneverdige bygninger. Ytterligere kompetansebehov som avdekkes i riksantikvarens håndverksstrategi, og som vil bygge opp under mesterkvalifikasjonen, kan tas inn i kvalifikasjonens studieplaner.

Med bakgrunn i ovennevnte, mener Mesterbrevnemnda at mesterkvalifikasjonen hører til blant de tilbudene som gir "*mulighet for videre faglig fordypning og kunnskapsutvikling*".

Mesterbrev

Postboks 5145, 0302 Oslo

Strategisk satsing 2, nr. 3: Koblingen mellom marked og bedrifter er styrket

I utkastet til Riksantikvarens håndverkstrategi nevnes det at Mesterbrevordningen kan gjøre det lettere for oppdragsgivere å finne riktig bedrift og håndverker. Mesterregisteret er et offentlig register og forvaltes av Mesterbrevnemnda. Registeret utvikles og holdes løpende oppdatert, og gir en oversikt over dagens 14 000 aktive mesterne.

I tillegg gir registeret oversikt over alle de rundt 50 000 personene som er tildelt mesterbrev siden Mesterbrevloven ble vedtatt i 1986. Mesterregisteret er tilgjengelig digitalt:

<https://mesterregister.mesterbrev.no/>

Strategisk satsing 3, nr. 1: Kunnskapsutvikling skjer i samarbeid mellom kulturmiljøforvaltningen, håndverkere og andre kunnskapsmiljø

Mesterregisteret kan være en aktuell kilde til informasjon i forbindelse med håndverksforskning som tar utgangspunkt i handlingsbåren kunnskap i kombinasjon med teoretisk kunnskap.

Anne Kirsti Sandberg Felldal

Fagsjef kompetanse

Jørgen Hallvik

Kompetanserådgiver

Brevet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur

Mesterbrev

Postboks 5145, 0302 Oslo

Forskrift om hvilke fag som er lagt under lov om mesterbrev i håndverk og annen næring

Dato	FOR-2000-12-08-1281
Departement	Nærings- og fiskeridepartementet
Publisert	I 2000 2772
Ikrafttredelse	08.12.2000
Sist endret	FOR-2024-03-15-637
Endrer	FOR-1997-07-18-805, FOR-1997-06-11-620, FOR-1993-03-17-205, FOR-1992-09-28-716, FOR-1992-04-28-312
Gjelder for	Norge
Hjemmel	LOV-1986-06-20-35-§1, LOV-1986-06-20-35-§6, FOR-1986-12-12-2187-§1
Rettet	23.10.2014 (§ 2 første kolon)
Korttittel	Forskrift om fag underlagt mesterbrevloven

Hjemmel: Fastsatt av Mesterbrevnemnda 8. desember 2000 med hjemmel i lov av 20. juni 1986 nr. 35 om mesterbrev i håndverk og annen næring § 6 jf. § 1, jf. forskrift av 12. desember 1986 nr. 2187 til mesterbrevloven § 1 første ledd.

Endret ved forskrifter 23 april 2001 nr. 1097, 12 juni 2002 nr. 1007, 8 okt 2003 nr. 1899, 30 juni 2007 nr. 1790, 24 feb 2009 nr. 317, 13 des 2007 nr. 1841, 25 feb 2011 nr. 582, 13 mars 2012 nr. 619, 13 juni 2014 nr. 1190, 13 juni 2014 nr. 1214, 16 okt 2014 nr. 1307, 12 okt 2015 nr. 1194, 8 des 2016 nr. 1818, 9 feb 2017 nr. 169, 2 des 2020 nr. 2641, 13 juni 2023 nr. 1788, 15 mars 2024 nr. 637.

Rettelser: 24.03.2010 (tilbakeført tekst i § 1), 23.10.2014 (§ 2 første kolon).

§ 1.

Følgende fag er lagt inn under lov om mesterbrev i håndverk og annen næring med tilhørende mestertittel:

Mesterfag	Mestertittel
Anleggsgartnerfaget	Mester i anleggsgartnerfaget
Bakerfaget	Bakermester
Bilfaget, lette kjøretøy	Mester i bilfaget, lette kjøretøy
Bilfaget, tunge kjøretøy	Mester i bilfaget, tunge kjøretøy
Billakkererfaget	Mester i billakkererfaget
Bilskadefaget	Mester i bilskadefaget

Mesterbrev

Postboks 5145, 0302 Oslo

<i>Mesterfag</i>	<i>Mestertittel</i>
Blomsterdekoratørfaget	Blomsterdekoratørmester
Bokbinderfaget	Bokbindermester
Boktrykkerfaget	Boktrykkermester
Bunadtilvirkerfaget	Bunadmester
Buntmakerfaget	Buntmakermester
Butikkslakterfaget	Mester i butikkslakterfaget
Byggtapetsfaget	Byggtapetsermester
Bygningsglassfaget	Bygningsglassmester
Bøkkerfaget	Bøkkermester
Børsemakerfaget	Børsemakermester
Dame- og herrefrisørfaget	Dame- og herrefrisørmester
Damefrisørfaget	Damefrisørmester
Feierfaget	Feiermester
Filigransarbeiderfaget	Mester i Filigransarbeiderfaget
Filigranssølvsmefaget	Filigranssølvsmedmester
Finsteinhuggerfaget	Finsteinhuggermester
Forgyllerfaget	Forgyllermester
Fotograffaget	Fotografmester
Frisørfaget	Frisørmester
Førtrykkerfaget	Førtrykkermester
Gipsmakerfaget	Gipsmakermester
Glassfaget	Glassmester
Glassmesterfaget	Glassmester
Grafikerfaget	Mester i grafikerfaget
Grafisk trykkerfaget	Mester i grafisk trykking
Gravørfaget	Mester i gravørfaget
Gullsmedfaget	Gullsmedmester
Herrefrisørfaget	Herrefrisørmester
Herreskredderfaget	Herreskreddermester
Hjul- og karosserimakerfaget	Mester i hjul- og karosserimakerfaget
Hjulustrustningsfaget	Mester i hjulustrustningsfaget
Hovslagerfaget	Hovslagermester
Håndbokbinderfaget	Håndbokbindermester
Håndveverfaget	Håndvevermester
Institusjonskokkfaget	Mester i institusjonskokkfaget
Instrumentmakerfaget	Instrumentmakermester

Mesterbrev

Postboks 5145, 0302 Oslo

<i>Mesterfag</i>	<i>Mestertittel</i>
Keramikerfaget	Mester i keramikerfaget
Kjemisk renserfaget	Mester i kjemisk rensing
Kjole- og draktsyerfaget	Kjole- og draktsyermester
Kjøttskjærerfaget	Mester i kjøttskjærerfaget
Kobber- og blikkenslagerfaget	Kobber- og blikkenslagermester
Kokkfaget	Kokkmester
Konditorfaget	Konditormester
Kostymesyerfaget	Kostymesyermester
Kulde- og varmpumpemontørfaget	Mester i kulde- og varmpumpemontørfaget
Kuldemontørfaget	Kuldemontørmester
Kurvmakerfaget	Kurvmakermester
Litograffaget	Litografmester
Låsesmedfaget	Låsesmedmester
Malerfaget	Malermester
Maskør- og parykkmakerfaget	Mester i maskør- og parykkmakerfaget
Mediegrafikerfaget	Mediegrafikermester
Motorsykkelfaget	Mester i motorsykkelfaget
Murerfaget	Murmester
Møbelsnekkerfaget	Møbelsnekkermester
Møbeltapetsererfaget	Møbeltapetsermester
Parykkmakerfaget	Parykkmakermester
Porteføljemakerfaget	Porteføljemakermester
Pottemakerfaget	Pottemakermester
Profileringsdesignfaget	Profileringsdesignmester
Pølsemakerfaget	Pølsemakermester
Reprodusørfaget	Reprodusørmester
Reservedelsfaget	Mester i reservedelsfaget
Rørleggerfaget	Rørleggermester
Salmakerfaget	Salmakermester
Seilmakerfaget	Seilmakermester
Skomakerfaget	Skomakermester
Skredderfaget	Skreddermester
Slakterfaget	Slaktermester
Smedfaget	Smedmester
Snekkerfaget	Snekkermester
Steinfaget	Mester i steinfaget

Mesterbrev

Postboks 5145, 0302 Oslo

<i>Mesterfag</i>	<i>Mestertittel</i>
Stillasbyggerfaget	Stillasmester
Storurmakerfaget	Storurmakermester
Strikkefaget	Strikkehåndverksmester
Sølvsmedfaget	Sølvsmedmester
Tak- og membrantekkerfaget	Taktektermester
Taktekkerfaget	Taktektermester
Tannteknikerfaget	Tannteknikmester
Tekstilrenholds-faget	Mester i tekstilrenholds-faget
Tekstilrensfaget	Mester i tekstilrensfaget
Tredreierfaget	Tredreiermester
Treskjærerfaget	Treskjærermester
Trevare- og bygginnredningsfaget	Trevaresnekkermester
Trevare- og møbelsnekkerfaget	Trevare- og møbelsnekkermester
Trevaresnekkerfaget	Snekkermester
Trykkerfaget	Trykkermester
Tømrerfaget	Bygg-/tømrermester
Urmakerfaget	Urmakermester
Ventilasjons- og blikkenslagerfaget	Blikkenslagermester
Ventilasjonsteknikkfaget	Mester i ventilasjonsteknikkfaget